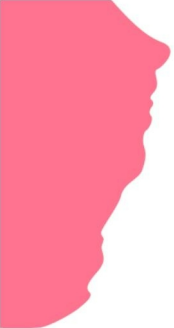


TUUSULA

Hyvinvointisuunnitelma

HYTE-lautakunta

Heidi Hagman
kehittämispäällikkö



Hyvinvointikertomus 2017-2018 ja hyvinvointisuunnitelma 2019-2021

- Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelu käynnistyi tammikuussa 2019 hyvinvointikertomuksen laadinnalla vuosilta 2017-2018.
- Kertomus koottiin poikkihallinnollisena yhteistyönä HYTE-ryhmän koordinoimana yhteistyössä Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan sekä kunnassa toimivien vaikuttamistoimielinten (LAPE-neuvosto, VANE, IKNE) kanssa.
- Hyvinvointikertomus hyväksyttiin valtuustossa 10.6.2019
- Hyvinvointisuunnitelman laadinta käynnistyi kesäkuussa jatkona kertomuksen laadinnalle.
- Hyvinvointisuunnitelmaa laaditaan osallistavassa prosessissa ja suunnitelma tuodaan käsittelyyn syksyllä 2019 talousarvion aikataulussa.
- Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä tarkennetaan ja painopisteitä valitaan vuosittain vuosisuunnittelun ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Hyvinvointikertomus 2017-2018

3

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Strategiasta hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan	6
2.1 Strategia luo kunnan hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön perustan	6
2.2 Valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvoinnin edistäminen	7
2.3 Strategian hyvinvointitavoitteet teoiksi	9
2.4 Laki hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyön taustalla	9
2.5 Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valtuustokaudelle 2017- 2021	10
2.6 Alueellinen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma	10
2.7 THL:n suositus hyvinvointikertomusten minimietosisällöstä	10
2.8 FinSote 2018-tutkimus	11
2.9 Hyvinvoinnin edistäminen on yhteistyötä	12
2.9.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta	12
2.9.2 Kunnan johtoryhmä	12
2.9.3 HYTE-ryhmä	13
2.10 Hyvinvointikertomus kertoo tuusulalaisten hyvinvoinnista ja sen eteen tehtävästä työstä	13
3. Tuusulalaisten hyvinvointi, terveys ja onnellisuus indikaattoritiedon valossa - kuluvan valtuustokauden väliarviointi	14
3.1 Hyvinvoinnin osatekijät	14
3.2 Kunnan väestönkasvu	15
3.3 Onnellisuuden kehittyminen	16
3.3.1 Suomalaisien onnellisuus	16
3.3.2 Tuusulalaisten onnellisuus, aktiivisuus ja elämälaatu	17
3.4 Asukastytytyvyyden kehitys	23
4. Lasten ja nuorten hyvinvointi	25
4.1 Varhaiskasvatuspalvelut Tuusulassa	25
4.2 Lasten terveelliset elämäntavat	28
4.3 Perusopetus hyvinvoinnin edistäjänä	31
4.4 Kouluterveyskysely lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta	35
5. Työikäisten hyvinvointi	49
5.1 Kulttuuripalvelut hyvinvoinnin lähteenä	49
5.2 Liikunta hyvinvoinnin lähteenä	52
5.3 Palveluiden saavutettavuus	53
5.4 Lapsiperheiden hyvinvointi	55
5.5 Koettu terveys, ravinto, alkoholin käyttö ja toimintarajoitteet	55

4

5.6 Mielen terveys	60
5.7 Päihteet	62
5.8 Asunnottomuus	64
5.9 Työttömyys	65
5.9.1 Toimenpiteitä ja tarjottuja palveluja	67
5.9.2 Lapsiperheiden toimeentulo	67
5.10 Osallisuus ja yhteisöllisyys	69
6. Ikäihmisten hyvinvointi	70
6.1 Ikäihmisten kotona asuminen	71
6.2 Ikäihmisten kaatumiset ja putoamiset	73
6.3 Ikäihmisten ravitsemus	74
7. Vammaisten hyvinvointi	76
8. Kotouttamishjelma ja maahanmuuttajat Tuusulassa	78
9. Kuntalaisten turvallisuus	84
9.1 Liikenneturvallisuus	85
9.2 Rikostorjunta	86
9.3 Väkivalta ja fyysinen uhka	88
9.4 Turvallisuussuunnitelma vuosille 2016 - 2017 - tavoitteiden seuranta	89
10. Verkostoyhteistyö eri tahojen kanssa	96
10.1 Verkostoyhteistyö työllisyyden edistämiseksi	96
10.2 Verkostoyhteistyö kotouttamistyössä	97
11. Yhteenveto	98
12. Hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen laatijat	100
13. Hyvinvointikertomuksen hyväksyminen	101



**Kertomus tuusulalaisten
hyvinvoinnista, terveydestä ja onnellisuudesta**

Hyvinvointikertomus 2017 - 2018

Hyvinvointikertomus 2017-2018 ja hyvinvointisuunnitelma 2019-2021 jatk.

- Hyvinvointisuunnitelma toimii jatkossa kokoavana asiakirjana erillisille hyvinvointia edistäville strategisille asiakirjoille, kuten maahanmuuttajien kotouttamisohjelma ja turvallisuussuunnitelma. Hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuteen kuuluvista erillisistä asiakirjoista on tämän myötä määrä luopua.
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) on laatinut suosituksen sekä kunnan että maakunnan hyvinvointikertomuksen minimietosisällöstä. Tuusulan hyvinvointikertomus- ja suunnitelma perustuvat tähän suositukseen.
- Keusotekuntien alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta käynnistyy alkukesästä ja sen on määrä valmistua syksyllä 2019. Alueellinen kertomus ja suunnitelma laaditaan Keusoten ja keusotekuntien yhteistyönä.

Hyvinvointisuunnitelman laadinta käynnissä

- Kunnan HYTE-ryhmä koordinoi
- Kesällä Tuusula-viikon tapahtumissa, Järjestötreffeillä, kouluissa, neuvostoissa ja nuorisovaltuustossa....
- LaNuPe-ryhmä 20.8. Muut HYTE-ryhmän alatyöryhmät?
- Toimialueiden johtoryhmät 21.8. ja 26.8.
- Neuvostot ja nuorisovaltuusto elo-syyskuussa kokoontuvissa kokouksissa
- Keskustelu- ja valmistelutilaisuus hyvinvointisuunnitelmasta 10.9.2019 klo 17 – Tervetuloa! Avoin kaikille!
- Lautakunnat syyskuussa – kommenttikierros
 - Kassi: 24.9. (lista lähtee 18.9.)
 - KuVa 26.9. (lista lähtee 20.9.)
 - HYTE: 24.9.
 - Tekninen: 17.9.
 - Kuntakehitys ltk: 11.9. tai 2.10.
- HYTE-lautakunta lokakuussa
- Kunnanhallitus: 28.10. tai 4.11. ja valtuusto marras-joulukuussa

KUTSU HYVINVOINTISEMINAARIIN!

Miten keski-uusimaalainen voi?

Seminaarissa perehdytään keski-uusimaalaisten hyvinvointiin tuoreen tutkimustiedon valossa, valtionhallinnon ajankohtaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen uutisiin sekä työstetään yhdessä valmisteilla olevaa alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2020-2025 luonnosta.

Paikka: Monitoimitalo, Monikko
Osoite: Kuntotie 7, 01800 Klaukkala
Aika: Perjantai 13.9.2019, klo 13-15.30

Tule vaikuttamaan
alueellisen
hyvinvointisuunnitelman
valmisteluun!

OHJELMA

13.00	Hyvinvointiseminaarin avaus	Pirjo Laitinen-Parkkonen, Keusote, kuntayhtymän johtaja
13.15	Ajankohtaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä	Heli Hätönen, STM, neuvotteleva virkamies
13.45	FinSote 2018 -tutkimustulokset	Suvi Parikka, THL, kehittämispäällikkö
14.15	Kahvitauko	
14.35	Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelmaluonnos 2020 - 2025	Kristiina Kariniemi-Örmälä ja Tero Seitsonen, Keusote, Integraatio ja muutostoiminta
15.30	Seminaari päättyy	

Hyvinvointiseminaari on tarkoitettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijoille, esimiehille, kuntapäätäjille sekä järjestöjen ja yhdistysten edustajille.

Ilmoittautuminen 6.9. mennessä [tämän linkin kautta](#).

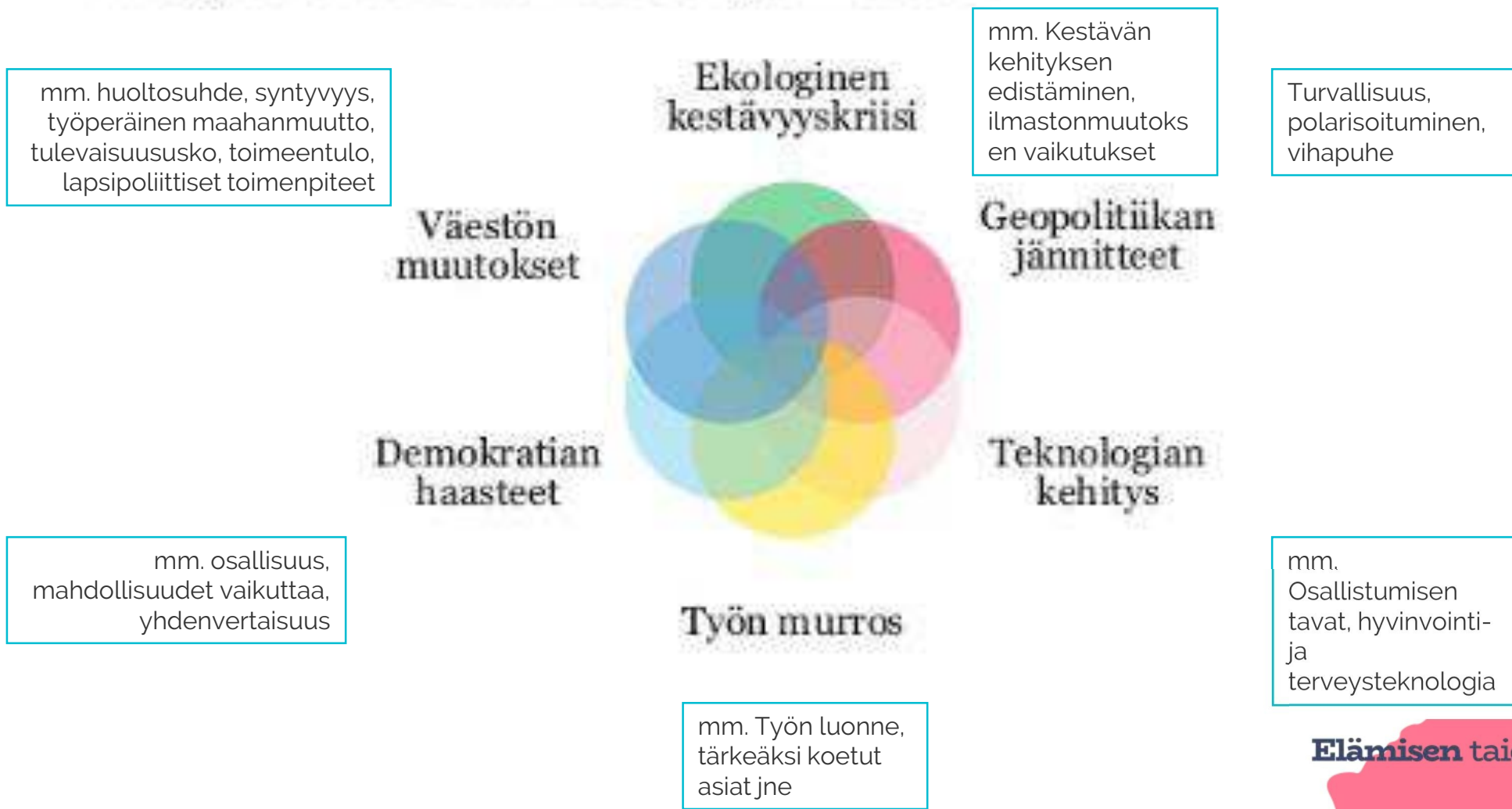
Tervetuloa!

**Keskustelu- ja
valmistelutilaisuus
Tuusulan
hyvinvointisuunnitelmasta
10.9.2019 klo 17!**

**Tervetuloa!
Avoin kaikille!**

Katse riittävän pitkällä! Miten megatrendit haastavat hyvinvoinnin?

Megatrendit hallitusohjelmassa



Hyvinvointisuunnitelma ja tarkastelun näkökulmat – ehdotus rakenteeksi

Hyvinvointisuunnitelmassa voisi tarkastella tuusulalaista hyvinvointia seuraavista näkökulmista:

- Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu
- Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus
- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky (sis. Ravitsemus)
- Ympäristö, liikenne ja turvallisuus (julkinen liikenne, pyöräily, lähiympäristön laatu ja viihtyisyys, maankäyttö, kaavoitus ja rakentaminen, monimuotoiset alueet ja monimuotoinen asuntotypologia)
- Kulttuuri, sivistys ja oppiminen
- Liikunta ja fyysinen aktiivisuus

Suunnitelmassa on tarkoitus tehdä myös kohderyhmittäistä tarkastelua näkökulmien sisällä:

- Lapset ja nuoret
- Aikuiset/Työikäiset
- Ikäihmiset
- Vammaiset
- Maahanmuuttajat ja kotoutujat

Tehtävä
lautakunnalle:
Miltä tämä
jaottelu vaikuttaa?

Fokus tässä valtuustokaudessa!

Tarkastelun näkökulmat ja valtuustokauden tavoitteet

- Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu
 - 1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntauudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen tuusulalaisten lähipalvelut.
 - 6. Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden
 - 7. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.
 - 29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen
 - 31. Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettuutta
 - 32. Parannamme kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa
- Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus
 - 2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia
 - 3. Mahdollistamme sähköisen asiointin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.
 - 5. Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä
 - 17. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä
 - 30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämisessä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.
- Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky (sis. Ravitsemus ja Työllisyys)
 - 8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin
 - 18. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla, kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita

Tarkastelun näkökulmat ja valtuustokauden tavoitteet

- Ympäristö, (julkinen)liikenne ja turvallisuus
 - 4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa
 - 12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden
 - 13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa
 - 14. Edistämme kestävää kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta
 - 16. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä.
 - 27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien sekä vesistöjen (Jokelan lammet ja Rusutjärvi) virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta
- Kulttuuri, sivistys ja oppiminen
 - 9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta
 - 10. Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun
 - 26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.
- Liikunta ja fyysinen aktiivisuus
 - 11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti
 - 28. Kehitämme Tuusulan Urheilupuistoa Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen **Urheilupuisto** ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi

Hyvinvointikertomuksen nostot

Ilonaiheita

Suurin osa tuusulalaisista voi hyvin. Tämä näkyy monista indikaattoritiedoista. Tuusulalaiset voivat hyvin verrattuna Keusote -kuntiin sekä koko maahan. Tuusulalaiset ovat myös onnellisempia ja elämänlaatuunsa tyytyväisempiä kuin suomalaiset yleensä.

Tuusulassa ei jouduta tinkimään ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä niin paljon kuin koko maassa tai lähikunnissa.

Lapsiperheet voivat indikaattoritietojen valossa paremmin kuin Keski-Uudenmaan tai koko Suomen lapsiperheet. Tuusulassa asutaan lapsiperheissä suhteellisen väljästi ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita lapsiperheitä on vähemmän kuin muissa lähialueen kunnissa ja koko maassa.

Aikuisväestön osalta tuusulalaisten työttömien määrä on laskussa. Tarkasteltaessa työttömien määrää sekä vaikeasti työllistyneiden määriä, eli rakennetyöttömyyttä, Tuusulan tilanne sijoittuu Keski-Uudenmaan kunnissa keskikastiin.

Työkykynsä heikentyneeksi arvioineiden määrä aikuisväestössä (20-74-vuotiaissa) on Tuusulassa pienempi kuin Suomessa keskimäärin sekä vertailussa naapurikuntiin nähden pienin.

Tuusula on alueellaan liikkuvimpien kuntien joukossa sekä nuorten, että aikuisten osalta. Liikunnalla on suora yhteys hyvinvointiin ja terveyteen.

TUUSULA

Elämisen taidetta.

Hyvinvointikertomuksen nostot

Huolenaiheita

Huolta Tuusulassa herättää ammatillisissa oppilaitoksissa 1-2 luokkalaiset nuoret. Usealla indikaattorilla tarkasteltuna nämä nuoret voivat huonommin verrattuna lähikuntiin ja koko maahan. Suurempi määrä nuoria kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi verrattuna koko maahan tai lähikuntiin. Myös kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta he kokevat enemmän suhteessa muihin. Nuorten tekemät liikennerikkomukset ovat Tuusulassa nousseet huomattavasti. Liikennerikkomukset myös muiden kuin nuorten keskuudessa ovat kasvaneet. Vielä tämä ei näy tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden tai kuolleiden määrässä, mutta asiaan on hyvä kiinnittää huomiota.

Alkoholia liikaa käyttävien määrä on Tuusulassa suurempi kuin koko maassa tai lähialueen kunnissa. Tämä näkyy myös päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärissä, vain Järvenpäässä päihdehuollon avopalvelujen asiakkaita on enemmän kuin Tuusulassa. Tuusulan päihdehuollon avopalveluiden asiakkaiden määrä on myös suurempi kuin koko maassa. Ennalta ehkäisevä päihdetyö onkin hyvä ottaa tarkasteluun toimenpiteitä suunniteltaessa.

Ikäihmisten määrä on Tuusulassa kasvussa, samoin omaishoidon tuella hoidettavien määrä. Panostuksia vanhusten kotihoitoon on lisätty, mutta myös jatkossa on varmistettava kotona selviytymisen edellytykset, palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus, ettei kotona asuminen aiheuta pahoinvointia.

Hyvinvointisuunnitelman keskeiset asiat lautakunnan näkökulmasta?

Ilonaiheita

Suurin osa tuusulalaisista voi hyvin. Tämä näkyy monista indikaattoritiedoista. Tuusulalaiset voivat hyvin verrattuna Keusote –kuntiin sekä koko maahan. Tuusulalaiset ovat myös onnellisempia ja elämänlaatuunsa tyytyväisempiä kuin suomalaiset yleensä.

Tuusulassa ei jouduta tinkimään ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä niin paljon kuin koko maassa tai lähikunnissa.

Lapsiperheet voivat indikaattoritietojen valossa paremmin kuin Keski-Uudenmaan tai koko Suomen lapsiperheet. Tuusulassa asutaan lapsiperheissä suhteellisen väljästi ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita lapsiperheitä on vähemmän kuin muissa lähialueen kunnissa ja koko maassa.

Aikuisväestön osalta tuusulalaisten työttömien määrä on laskussa. Tarkasteltaessa työttömien määrää sekä vaikeasti työllistyneiden määrää, eläkeläisten työttömyyttä, Tuusulan tilanne ei eroa Keski-Uudenmaan kunnissa keskimäärin.

Huolenaiheita

Työkykynsä heikentyneeksi arvioineiden määrä on pienempi kuin Suomessa keskimäärin.

Tuusula on alueellaan liikkuvimpien kuntien kunnalla on suora yhteys hyvinvointiin ja te

Huolta Tuusulassa herättää ammatillisissa oppilaitoksissa 1-2 luokkalaiset nuoret. Usealla indikaattorilla tarkasteltuna nämä nuoret voivat huonommin verrattuna lähikuntiin ja koko maahan. Suurempi määrä nuoria kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi verrattuna koko maahan tai lähikuntiin. Myös kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta he kokevat enemmän suhteessa muihin. Nuorten tekemät liikennerikkomukset ovat Tuusulassa nousseet huomattavasti. Liikennerikkomukset myös muiden kuin nuorten keskuudessa ovat kasvaneet. Vielä tämä ei näy tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden tai kuolleiden määrässä, mutta asiaan on hyvä kiinnittää huomiota.

Alkoholia liikaa käyttävien määrä on Tuusulassa suurempi kuin koko maassa tai lähialueen kunnissa. Tämä näkyy myös päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärissä, vain Järvenpäässä päihdehuollon avopalvelujen asiakkaita on enemmän kuin Tuusulassa. Tuusulan päihdehuollon avopalveluiden asiakkaiden määrä on myös suurempi kuin koko maassa. Ennalta ehkäisevä päihdetyö onkin hyvä ottaa tarkasteluun toimenpiteitä suunniteltaessa.

Ikäihmisten määrä on Tuusulassa kasvussa, samoin omaishoidon tuella hoidettavien määrä. Panostuksia vanhusten kotihoitoon on lisätty, mutta myös jatkossa on varmistettava kotona selviytymisen edellytykset, palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus, ettei kotona asuminen aiheuta pahoinvointia.

Tehtävä lautakunnalle:

Hyvinvointisuunnitelmaan nostettavat, neuvoston näkökulmasta tärkeimmät

- hyvinvointikertomuksesta tunnistetut kehittämisen kohteet?
- Keskeisimmät hyvinvoinnin asiat/osa-alueet/kysymykset/tekijät?
- toiveet ja ajatukset siitä, mitä suunnitelmassa on sisältönä?